

yenlere gözü kapalı olarak tavsiye edeceğim eser Prof. W. Eberhard'la Prof. P. Boratav'ın vücuda getirdikleri bu eserdir. 2500 masalı okumak, onun inceliklerine nüfuz etmek, bu da yetmiyormuş gibi, motifleri ayırmak ve onları diğer milletler masallarının motifleri ile karşılaştırarak bir neticeye varmak, doğrusu her babayiğidin kârı değildir. Yıllardan beri her iki âlimin Anadolu masalları üzerinde ne kadar candan çalıştıklarını bilmekteydim. Daha 1941 yılında Kars ve yöresinde diyalektoloji üzerinde malzeme toplarken, benim çok fakir olan kârvanıma talebem Boratav da katılmış ve her fırsattan faydalanarak masal ve hikâyeler toplamakta idi. İşte o beraber çalışma günlerinin verimli semeresini bu eserde görmekle büyük bir sevinç duyuyorum. İlim âlemine hiç de yabancı olmayan her iki ilim arkadaşımı bu son eserleri dolayısıyla candan tebrik eder, Türk masalcıları adına da teşekkür ederim.

A. Caferoğlu

Rocznik Orientalistyczny. Wydaje Polskie Towarzystwo Orientalistyczne [Polonya Şarkiyat Cemiyeti tarafından neşredilmektedir]. Tom [cilt] XVII (1951—1952), Kraków 1953. XXXVI + 480 s. T. Kowalski'in bir resmi ile.

Marian Lewicki ile Ananiasz Zajączkowski'nin idaresi altında neşredilen bu cilt büyük Leh türkologu Tadeusz Kowalski'nin (1889—1948) hatırasına tahsis edilmiştir. Aslen Kowalski'nin 60. doğum yıl dönümünü kutlamak üzere çıkarılacaktı. Fakat ne yazık ki Kowalski 60. doğum gününü idrak edemeden 1948 de vefat ettiği için bu armağanı görememiştir.

Şarkiyatın çeşitli sahalarını kucaklayan makalelerin önemli bir kısmı doğrudan doğruya Türklüğü alâkadar etmektedir. Tanıtımızda her şeyden önce bunlar üzerinde duracağız.

IX—XVI Ananiasz Zajączkowski, Tadeusz Kowalski i jego prace orientalistyczne (21. VI. 1889 — 5. V. 1948) [T. Kowalski ve şarkiyata ait çalışmaları]. — XVII—XXXVI Włodzimierz Zajączkowski, Bibliografia Tadeusza Kowalskiego [T. Kowalski bibliyografyası] (210 madde).

1—11 V. Minorsky, Äinallu/Inallu (İran'da yaşayan Türk Eynallu

kabilesi kuvvetli bir ihtimalle Selçuk'un 4. oğlu Yınal'ın oğlu İbrahim b. Yınal'ın da mensup bulunduğu bir zümrenin kalıntısıdır. Oğuzlardan olan Eynallular İran ve Transkafkasya'da yaşayan Türkmenlere bağlanabilirler. *Eynallu* kabile adının asıl şekli türk. *inal* (**inal*) veya *yinal* (**yinal*) rütbe adından *-lu* ekiyle teşkil edilen *İnal-ludur*. Müellif Eynallu ağzının bazı ses hususiyetleri üzerinde de durmaktadır. - 12—24 Paul Wittek, *Les Gagaouzes = Les gens de Kaykâüs* (Bulgar âlimlerinden G. D. Balasçev 1930 da yunanca yazdığı bir makalesinde «Gagauz» isminin «Kaykaus» isminden geldiğini ileri sürmüştü. Wittek tenkidlere uğramış olan bu fikri müdafaa etmekte ve yeni malzemeye dayanarak Gagauzların 1261 de Selçuklu sultanı II. İzzeddin Keykâvus'un idaresinde Bizans'a sığınan ve VIII. Mikhael tarafından hudut muhafızı olarak Dobruca'da yerleştirilen Türklerin — ki bunlara 1263 te Sarı Saltuk Dede idaresinde Anadolu'dan gelen mühim bir Türk grubu daha katılmıştır — XIV. asır başlarında Hıristiyanlığı kabul eden zümresinin torunları oldukları neticesine varmaktadır). - 25—28 Ettore Rossi, *Pehlevanları şelavatlamak* (Sugli usi della lotta fra i Turchi) [Pehlivanları salâvatlamak. Türklerde güreş âdetleri hakkında] (Müellifin 1933 te İstanbul'da yaptıdığı bir cazgur hitabesinin metni; Türk güreş âdetleri hakkında bazı malûmat). - 29—46 Jan Rypka, *La qasida de Meâlî composée sur les proverbes turcs* (XVII. asırda yaşadığı tahmin edilen Rusçuklu Meâlî'nin her beyti birer atasözü üzerine kurulan bir kasidesinin metni ve izahlı tercümesi). - 47—67 Ananiasz Zajączkowski, *Material jezykowy persko-turecki z «We,drówki za trzy morza» Nikitina* (XV w.) [Nikitin'in «Üç denizde seyahat»ındaki (XV. asır) farsça-türkçe dil malzemesi] (1466—1477 yıllarında Yakın ve Orta Doğu memleketlerini gezen Rus tüccarı Afanasiy Nikitin'in *Hojenie za tri morya* adlı seyahatnamesinin B. A. Grekov ve Adrianova-Peretc tarafından hazırlanan yeni neşrine [1948, Sovyet Rus İlimler Akad.] yapılan ilâveler ve bu neşir için düzeltmeler. Bu seyahatnamede bir çok türkçe ve farsça kelime ve tabirler de geçer. Türkçe malzeme kıpçakçadır). - 68—79 Karl H. Menges, *Titles and organizational terms of the Qyţan' (Liao) and Qara-Qytaj (S'i-Liao) (907 de Kuzey Çin'de kurulup 1125 e kadar hüküm süren Moğol Kıtan sülâlesinin yıllıklarında (çince Liao-Şi) devlet teşkilâtına ait çince olmayan bir takım kelimeler vardır. Müellif bunların bazılarını türkçe ile izah etmektedir). - 80—91 Louis Ligeti, *Histoire du lexique des langues turques* (Türk kelime hazinesi şu üç tabakadan terekküp eder: 1. akraba dil-*

ler [moğolca, mancu-tunguzca, belki Kore dili] ile müşterek aslî ve müstear kelimeler; 2. türkçenin ayrı hayatında iç gelişme yolu ile meydana gelen kelimeler, msl. *adağ* [*<ad-* ‘yürümek’] ‘ayak’, *qaraq* [*<qara-* ‘bakmak’] ‘göz’ v. b.; 3. başka dillerden alınmış kelimeler. Türkçe şu dillerden kelimeler almıştır: 1. Eski Asya dilleri: a) Yenisey ostyakçası, kottça v. b.; b) bugün artık bilinmeyen eski Asya dilleri. 2. Altay dilleri: a) moğolca; b) [eski Asya dillerinden değilse] juan-juanca ve T'o-pa veya Tabgaç dili. 3. Ural dilleri: a) samo-yedce; b) Finugor dilleri. 4. Çince. 5. Tibetçe. 6. Hindavrupa dilleri: a) Hindiran dili; b) iranca; c) tokharca; d) diğer Hindavrupa dilleri, bilhassa islâvca ve Balkan dilleri. 7. Kafkasya dilleri. 8. Sami diller: a) arapça; b) süryanice [bu sonuncunun tesiri azdır]).—92—104 Martti Räsänen, Contributions au classement des langues turques (Müellif G. J. Ramstedt ve A. N. Samoyloviç tasniflerine dayanarak Türk şivelerini 1. güneybatı veya Oğuz, 2. güneydoğu veya Çağatay, 3. kuzeybatı veya Kıpçak, 4. kuzeydoğu grupu olmak üzere dört gruba ayırır. Bunlar dışında yakutça ve çuvaşça ayrı birer grup teşkil eder. Samoyloviç'in güneydoğu grupuna soktuğu Tomsk eyaleti şiveleri kuzeydoğu ve kuzeybatı şivelerinin karışmasından meydana gelmiştir. Räsänen bu şivelere kuzey-orta grupu adını veriyor).—105—113 Alessio Bombaci, Tre antichi imprestiti romanzi in turco-osmanli [Osmanlı türkçesinde Roman dillerinden alınan üç eski kelime] (1. *burdun* ‘trafiere’ [atlıların göğü. göğüse savaşta kullandıkları bir nevi keskin kama], 2. *likse* ‘ranno’ [küllü çamaşır suyu], 3. *kaprul* ‘travicello’ [kiriş]).—114—121 Jules Németh, Le passage *ö > ü* dans les parlers turcs de la Roumélie nord-ouest (Müellifin Vidin'de topladığı türkçe metinlerde yazı dilinin ilk hecedeki *ö* sesi çok defa *u*, *ü* [*u* ve *ü* arasında bir ses] veya *ü* ile temsil edilmektedir. Németh bu kelimelerin listesini verdikten sonra aynı ses hadisesi için Kúnos'un Adakale metinlerinden, O. Blau'n Bosna türkçesi üzerindeki eserinden ve eski transkripsiyonlu metinlerden misaller göstermekte ve Kuzeybatı Rumeli ağızlarındaki *ö > ü* değişmesini yazı dilinde tesadüf edilen *ö/ü* tenavübünden ayırmak gerektiğini söylemektedir).—180—183 Ahmet Caferoğlu, Azerî şivesinde *nohur* ve *lap* kelimeleri (Azerî *nohur* ‘küçük göl, gölcük’ ve *lap* ‘büsbütün, tamamiyle, pek, çok’ kelimeleri moğolcadan alınmıştır).—295—305 Eugeniusz Sluszkiewicz, V. indo-aryen Turuşka (Tourouchka) («Türk» adı belki VI. asır öncesine ait eski hindce Turuşka adından çıkmıştır).—306—313 R. Rahmati (böyle!) Arat, Türkçe metinlerde *e/i* meselesine dâir (Atebetü 'l-hakayık'ın

çeşitli yazmalarında ilk hecedeki *e* yerinde çok defa *i* yazılmıştır. Bu hadise kapalı *e* ile değil, daha çok o devirde ayrı şivelerde vuku bulan ses değişmelerinin yazı diline aksetmesi ile izah edilebilir). – 386—392 Włodzimierz Zajączkowski, Terminologia zwierząt domowych u Gagauzów [Gagauzlarda ehli hayvanlar terminolojisi] (V. Moşkov'un gagauzca metinlerine göre ehli hayvan adları listesi). – 399—414 Jan Reychman, Rzekoma siedziba ambasady dawney Rzeczypospolitej w Stambule [İstanbul'da eski Lehistan Cumhuriyeti elçiliğinin mefruz yeri] (XVII—XVIII. asırlarda İstanbul'da Lehistan elçiliğinin kendi binası yoktu).

Bundan başka bu ciltte daha şu makaleler vardır: 122—137 Friedrich Krenkow, Three Poems by an-Namir ibn Taulab al-'Ulki. – 138—145 J. Kuryłowicz, Le degré long en sémitique. – 146—154 I. J. Gelb, The Double Names of the Hittite Kings. – 155—168 Basile Nikitine, Le mihamandar de Gobineau. – 169—172 Denzel Carr, The prospect of Malay orthographic unification. – 173—179 A. Obrebska-Jablon'ska, A New Type of Pekinese Consonant Group. – 184—211 Tadeusz Man'kowski, Wyprawa po kobierce do Persji w roku 1601 [1601 senesinde halı üzerinde bir İran seyahati]. – 212—219 Bohdan Baranowski, Próby nawiązania stosunków polsko-marokańskich w polowie XVII w. [XVII. asır ortalarında Lehistan-Merakeş arasında münasebetler kurulmasının denenmesi]. – 220—239 Ludwik Sternbach, Juridical Studies in Ancient Indian Law; 15. Legal Rules in the Pañcatantra. – 240—249 Witold Jablon'ski, Les biographies des lettrés confucéens de l'époque Han. – 250—272 Helena Willman-Grabowska, Sarasvatī—Anāhita et autres déesses. – 273—280 Stanisław F. Michalski, Atharvaveda 10.2. – 281—289 Marian Molè, Some remarks on the nineteenth *fargard* of the *Vidēvdāt*. – 290—294 Franciszek Machalski, Notatki do topografii Iranu [İran topografyasına ait notlar]. – 314—350 J. W. Hirschberg, The Sources of Moslem Traditions concerning Jerusalem. – 351—371 Roman Stopa, Bushman and Hottentot among the Isolating Languages of Afrika. – 372—385 Jan Czekanowski, Les Alains et les reliquats karpatiques des migrations. – 393—398 Zygmunt Rysiewicz, De quelques pronoms relatifs. – 415—480 Tadeusz Lewicki, Une langue romane oubliée de l'Afrique du Nord.

J. Eckmann